

Dzieci-żołnierze

21 kwietnia 2008

Dzieckiem-żołnierzem jest każda osoba poniżej 18. roku życia, która jest członkiem rządowych lub wspieranych przez rząd sił zbrojnych oraz innych regularnych bądź nieregularnych sił albo grup zbrojnych.

Współcześnie większość nieletnich żołnierzy werbowana jest pod przymusem. Porywane są z własnych domów, szkół, ulic. Czasami dzieci zgłaszają się jako ochotnicy. Wojny w krajach biednych doprowadzają często do katastrofy gospodarczej i społecznej, przez co małe dzieci cierpią głód i pozbawieni są opieki dorosłych. Wstąpienie w szeregi ugrupowań militarnych często daje im jedyną możliwość przeżycia – wśród uzbrojonych ludzi czują się bezpieczniej, mają zapewniony posiłek i ubranie.

Znane są również dość liczne historyczne przypadki dobrowolnego udziału dzieci w walce zbrojnej. Najczęściej dotyczyły one szczególnie ważnych dla danego narodu czy państwa konfliktów, w których ceną była niepodległość czy narodowa egzystencja. Małe dzieci podejmujące świadomą, choć często emocjonalną decyzję o czynnej walce z bronią w ręku wywodzili się często ze środowisk kładących duży nacisk na wychowanie w duchu honoru i miłości ojczyzny, z harcerstwa i skautingu lub rodzin patriotycznych.

HISTORIA

Najwcześniejsze udokumentowane przypadki dzieci używanych w wojnach pochodzą z czasów starożytnych. Nie były one jednak zazwyczaj używane do bezpośredniej walki, służyli jako pomocnicy np. kierowali rydwanami. Przykłady tych wykorzystowań można znaleźć w sztuce Hetytów i starożytnych Egipcjan, mitologii greckiej (Herkules i Hylas). W starożytnej Grecji praktyki te zostały oficjalnie zalegalizowane, jako pederastyczna tradycja, a pary składające się z dojrzałego

mężczyzny i chłopca były uważane za szczególnie dobre w walce (np. Święty Zastęp).

Rzymianie także wykorzystywali dzieci podczas wojny, jednak uznawano to za niemoralne i okrutne. Według Plutarcha wprowadzono prawo, według którego do armii można było wcielać chłopców tylko wtedy, gdy ukończyli 16 lat.

W średniowiecznej Europie młodzi chłopcy, w wieku około 12 lat, zostawali giermkami, jednak ich rola w walce bezpośredniej była ograniczona. W 1212 roku miała się rzekomo odbyć tzw. Krucjata dziecięca. Jej uczestnicy, nie odbyli wojskowych przeszkoleń, z założenia mieli zdobyć Ziemię Świętą dzięki czystości serc. Wydarzenie to wg współczesnej nauki nie odbyło się w formie przekazanej przez tradycję, która połączyła w jedno kilka rzeczywistych podobnych wydarzeń.

W historii Polski przedrozbiorowej w rodzinach szlacheckich było przyjęte przygotowywanie chłopców do rycerskiego rzemiosła, później do służby wojskowej. Znane są z historii i ikonografii postaci kilkunastoletnich przedstawicieli rodów magnackich lub szlacheckich w strojach wojennych i z bronią. Podobnie jak w wielu innych krajach europejskich, niekiedy młodzieńcy poniżej 18 roku życia piastowali funkcje wojskowe, także oficerskie.

W okresie zaborów dzieci, szczególnie chłopcy, z rodzin pielęgnujących tradycje patriotyczne brały udział w zbrojny w powstaniach, a w czasie wojen napoleońskich i I wojny światowej wstępowały do legionów. Mimo, iż regulaminy wojskowe zazwyczaj zakazywały zaciągu nieletnich, niektórzy, czasem podając nieprawdziwą datę urodzenia, omijali zakaz. Szwoleżer gwardii, odznaczony przez Napoleona kapral Michał Wilczek miał w czasie zdobywania Madrytu 16 lat. Szczególnie wielu nieletnich patriotów starało się wstąpić do legionów polskich w czasie I wojny światowej. Do rangi symbolu narodowego urósł czyn żołnierski Orląt Lwowskich – grupy prawie 1500 dzieci i młodzieży (od 9 do 18 lat) biorących czynny udział w walkach o

Lwów w latach 1918 – 1920. Trzynastoletnie Orle Lwowskie Antoś Petrykiewicz, odznaczony pośmiertnie krzyżem srebrnym Virtuti Militari, pozostaje do dziś najmłodszym kawalerem tego orderu.

Także skauting ma swoje początki w oblężeniu Mafekingu podczas wojny Anglików z Burami, gdy Robert Baden-Powell szkolił młodych chłopców na „skautów”, zajmujących się wywiadem, łącznością, podchodzeniem, tropieniem i pierwszą pomocą.

Patriotyczne wychowanie, w rodzinach, szkole i harcerstwie było przyczyną masowego udziału dzieci w walce zbrojnej w czasie wojny obronnej w 1939, okupacji hitlerowskiej, szczególnie zaś powstania warszawskiego. Ich bohaterska walka i często kaźń zostały upamiętnione m.in. pomnikiem pod wieżą spadochronową w Katowicach i pomnikiem Małego Powstańca w Warszawie. Mali żołnierze Polski Podziemnej najczęściej wykonywali funkcje łączników, kurierów, wywiadowców, sanitariuszy, uczestników małego sabotażu, ale niejednokrotnie również walczyli z bronią w ręku. Kilkunastoletni żołnierze brali udział w II wojnie światowej także po stronie niemieckiej. Szczególnie w ostatnich miesiącach III Rzeszy częste były przypadki tworzenia pododdziałów przeciwpancernych złożonych z małoletnich członków Hitlerjugend, uzbrojonych często jedynie w panzerfausty lub obsługujących artylerię przeciwlotniczą. Część dzieci i młodzieży wychowanej w duchu nazistowskiego fanatyzmu zgłaszała się do tych formacji ochotniczo.

Szczególną kategorią dzieci-żołnierzy są synowie pułku. Chodziło w tym przypadku najczęściej o sieroty przygarnięte przez jednostki wojskowe, niekiedy dzieci poległych towarzyszy broni lub markietanek. Zjawisko występowało często w okresie wojen napoleońskich, ale także później, np. w amerykańskiej wojnie secesyjnej i również w XX wieku. Dzieci, zwykle chłopcy, pełniły często funkcje doboszy, posłańców lub ordynansów. Niekiedy, np. w przypadku dzieci przygarniętych przez polskie formacje w ZSRR, była to jedyna możliwość uratowania ich przed śmiercią głodową.

Pewną formą instytucjonalną edukacji wojskowej dzieci są szkoły kadetów, istniejące w wielu krajach już od XVIII. Początkowo miały za zadanie patriotyczne i militarne wychowanie dzieci szlacheckich rodów, później stanowiły często formę pomocy państwa w kształceniu dzieci uboższych warstw, np. zawodowych podoficerów. Korpusy kadetów istnieją obecnie w wielu krajach, działały także w międzywojennej i powojennej Polsce. Współczesne korpusy kadetów, choć kładą wciąż duży nacisk na wyszkolenie wojskowe, zapewniają też zwykle edukację ogólnokształcącą, zazwyczaj na poziomie zbliżonym do szkoły średniej.

OBECNA SYTUACJA

Współcześnie zjawisko to łamie cały szereg praw zagwarantowanych dzieciom w Konwencji o prawach dziecka z 20 listopada 1989 i protokół fakultatywnym do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne z 12 listopada 2002.

Współcześnie większość nieletnich żołnierzy werbowana jest pod przymusem. Grupom militarnym zależy na rekrutowaniu jak największej liczby dzieci, ponieważ przestraszonymi nieletnimi łatwo jest manipulować, a ich utrzymanie jest dużo tańsze niż dorosłych.

Dzieci-żołnierze wykorzystywane są jako żywe tarcze, szpiecy, kurierzy i zwiadowcy. Często zmuszane są do zabijania. Często praktykuje się podawanie im narkotyków, które mają za zadanie zwiększyć ich posłuszeństwo, oraz uśmierzyć strach i ból. Dziewczynki, które stanowią 40% dzieci-żołnierzy, są także często wykorzystywane seksualnie.

Mimo silnego zaangażowania w walkę z problemem nieletnich żołnierzy prowadzoną m.in. przez UNICEF i Amnesty International nadal ponad 300000 dzieci wykorzystywanych jest w konfliktach zbrojnych. Niektóre z nich w chwili rekrutacji nie mają ukończonych nawet 10 lat. Według najnowszych danych

przedstawionych na konferencji międzynarodowej zorganizowanej przez Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom 6 lutego 2007 r. w Paryżu, od 1998 r. udało się osiągnąć demobilizację i reintegrację ponad 100000 dzieci: 27346 w Demokratycznej Republice Kongo, 20000 w Ugandzie, 16400 w Sudanie, 11780 w Libanie, 8334 w Sierra Leone, 5900 w Sri Lance, 4000 w Afganistanie, po 3000 w Angoli, Burundi i Kolumbii.

Jednak rozmiar zjawiska nadal jest ogromny. W samej Birmie władza oficjalnie wciela dzieci do armii. Ich liczba szacowana jest na ok. 70000. Podobna liczba dzieci walczy w Somalii. W Demokratycznej Republice Kongo żołnierzami nadal jest ok. 40000 dzieci, w Ugandzie i Kolumbii po 10000.

Szacuje się, że od 1990 roku na całym świecie ponad 1,6 mln dzieci zginęło w konfliktach zbrojnych.

Źródło: [Wikipedia](#)